

Promising areas of research are the further search for effective methods and techniques for improving educational work in mathematics lessons in primary school.

Key words: *education, junior schoolchildren, mathematics lessons, methods, plot problems, mathematics textbook for the 1st grade by N. Lystopad.*

УДК 378.147.091.33 – 027.22:811.111

Тетяна Олинець

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ORCID ID 0000-0001-8554-6894

DOI 10.24139/2312-5993/2021.03/199-209

МОДЕЛЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ МОВНИХ СИТУАЦІЙ ЯК ЗАСІБ ВИВЧЕННЯ ТЕМАТИЧНОЇ ЛЕКСИКИ ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ЗАНЯТТЯХ ІЗ ПРАКТИЧНОГО КУРСУ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У статті висвітлено проблему розкриття значення моделювання навчальних мовних ситуацій засобами діалогу та рольової гри в навчанні іноземної мови, що сприяє формуванню іншомовної лексичної компетентності здобувачів вищої освіти й зануренню в іншомовне середовище. Для вирішення завдань дослідження були використані методи: теоретичні (аналіз та узагальнення літературних джерел); емпіричні (спостереження за освітнім процесом). Практичне значення дослідження визначається його спрямованістю на підвищення рівня іншомовної лексичної компетентності у здобувачів ЗВО. Моделювання навчальних мовних ситуацій забезпечують ефект реального спілкування на заняттях із іноземної мови, що підвищує рівень тематичного лексичного запасу здобувачів ЗВО.

Ключові слова: *моделювання, мовна ситуація, іншомовна лексична компетентність, навчальна діяльність, заняття з англійської мови, здобувачі закладів вищої освіти.*

Постановка проблеми. Заклади вищої освіти як державні установи – це важливі соціальні інститути, у межах яких створюється, розвивається та якісно вдосконалюється інтелектуальний потенціал країни. Саме в закладах вищої освіти формується особистість здобувача, який буде здатний успішно працювати на сучасному ринку праці. У зв'язку з цим питання вищої педагогічної та шкільної освіти були й залишаються в центрі інтересів суспільства, а інтелектуальний розвиток його громадян вважається одним із пріоритетних завдань освітньої політики.

Оновлення змісту навчання іноземних мов у закладах вищої педагогічної та загальної середньої освіти пов'язується зі змінами у стратегічних напрямках розвитку сучасної освіти, насамперед зі спрямуванням навчальної діяльності на вироблення в учнів необхідних життєвих компетентностей, які в майбутньому давали би змогу випускникам комфортно почуватися в сучасному світовому мультинаціональному та полікультурному просторі. Це об'єктивно зумовлено низкою чинників, пріоритетними серед яких є тенденція на постійну глобалізацію та

інтенсифікацію розвитку міжнародних контактів у різноманітних сферах життєдіяльності. Першочергово це забезпечується активною переорієнтацією іншомовної освіти на комунікативно-діяльнісну, особистісно орієнтоване та культурологічне спрямування навчального процесу (Редько, 2018, с. 5-6). Саме цей аспект змушує різнобічно переосмислити теоретичні підходи до вдосконалення змісту навчальних програм із іноземної мови.

Практичний досвід роботи дозволяє стверджувати про недостатній рівень підготовленості студентів до практичної діяльності, зумовлений певними суперечностями, що виникають між потребами держави до професійної підготовки випускників закладів вищої освіти, зокрема майбутніх учителів іноземної мови, і реальним станом проблеми. Це значною мірою зумовлено недостатньою увагою до вибору педагогічних технологій, зокрема ситуативного навчання в закладах вищої освіти (ЗВО) і відсутністю єдиної стратегії впровадження навчальних мовних ситуацій як ефективних засобів, які забезпечують входження студентів в атмосферу реального спілкування та майбутньої професії (Редько, 2018, с. 8-9).

Лексика в системі мовних засобів є тією необхідною ланкою, яка утворює цілісні змістовні зв'язки. Під терміном лексика розуміють сформований словниковий запас певної мови, її окремих сфер чи діалектів. Оволодіння лексикою під час вивчення іноземної мови має системоутворювальне значення, оскільки вона є одним із основних компонентів, необхідних для отримання навичок ефективного говоріння, читання, аудіювання й письма. Вона тісно взаємопов'язана з фонетикою і граматику. Під час вивчення різних аспектів мови особливу увагу доцільно звертати на вокабуляр, оскільки на початковому етапі можна спілкуватися окремими словами, не володіючи при цьому знаннями граматики. Проте, повноцінне спілкування передбачає взаємодію всіх вищеперерахованих компонентів.

Таким чином, становлення іншомовної лексичної компетентності уможливлується завдяки комплексному підходу, а саме запам'ятовуванню лексичного матеріалу на основі спеціальних методів і прийомів, а також безпосередньому відпрацюванню практичних дій зі словом на різних рівнях складності. Лексична стратегія, яка об'єднує інтелектуальні прийоми й зусилля, що використовуються людиною для розуміння, запам'ятовування і вживання набутих лексичних знань, у свою чергу, полегшує цей процес становлення. Окрім цього, для формування та розвитку лексичних навичок і комунікативних умінь необхідні не тільки відомості формально-структурного характеру, а й знання ситуативних та

контекстуальних правил, а також соціальні та культурні знання і, що не менш важливо, застосування їх у комунікативних ситуаціях.

Аналіз актуальних досліджень. До когорти науковців, які досліджували питання розвитку лексичної компетентності, належать С. Ніколаєва, Ю. Федоренко, С. Смоліна, О. Бігич та ін.

Проблеми навчання діалогічного мовлення вивчали такі дослідники, як І. Зимня, Є. Пассов, І. Скляренко, О. Вишневський, В. Скалкін, Л. Панова, Р. Фастовець, С. Андрушко, Т. Олейник, М. Сосяк, Дж. Ревел, Л. Літлвуд, В. Ріверс, Фр. Дебізер та ін. В. Скалкін займався розробкою вправ із розвитку комунікативного мовлення, навчанням діалогічного мовлення; І. Зимня розглядала психологічні аспекти навчання говорінню іноземною мовою.

Рольова гра як ефективний метод навчання, що використовується в різних ланках системи підготовки кадрів, стала предметом досліджень О. Волобуєвої, А. Воробйова, П. Городова, Г. Китайгородської, О. Тарнопольського, Г. Пузирева, М. Кузнєцова, Г. Бударіна, Г. Кащєєва та ін. розглядають рольову гру як дидактичний засіб формування професійної комунікативної компетентності студентів, у той час як М. Потапова та О. Артем'єва говорять про неї як про ефективний прийом активізації навчання іноземної мови студентів.

Метою статті є розкриття значення моделювання навчальних мовних ситуацій засобами діалогу та рольової гри в навчанні іноземної мови не тільки як засобу оптимізації й стимуляції власне процесу навчання, але і як важливого аспекту психологічного комфорту, що значно сприяє формуванню іншомовної лексичної компетентності здобувачів вищої освіти й зануренню в іншомовне середовище.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань були використані такі методи дослідження: теоретичні (аналіз та узагальнення літературних джерел і вивчення спеціальної літератури); емпіричні (спостереження за освітнім процесом).

Виклад основного матеріалу. Моделювання займає важливе місце серед методів педагогічного дослідження. У контексті нашої проблематики зазначене уможливорює створення моделі формування іншомовної комунікативної компетентності здобувача вищої освіти, специфіки застосування навчальних мовних ситуацій у побутовому та професійному середовищі.

У контексті проблеми, що розглядається, модель із використанням навчальних ситуацій розглядається як ідеальна система інтегративного комплексу взаємопов'язаних елементів педагогічного процесу, де

поєднуються його основні складники: мета, педагогічні умови, зміст підготовки, засоби та її результат.

Як наголошує Ю. К. Бабанський, ефективність педагогічного процесу закономірно залежить від умов, у яких він здійснюється. Цей факт визначає, перш за все, необхідність обґрунтування таких компонентів моделі як педагогічні умови, які забезпечують ефективне формування іншомовної компетентності.

До умов, які, на нашу думку, забезпечують розвиток іншомовної компетентності, варто віднести створення розвивального середовища на засадах ситуативного спрямування навчального процесу, що реалізується, зокрема, шляхом застосування навчальних ситуацій у ході професійної підготовки. Створення розвивального середовища на засадах ситуативного спрямування навчального процесу в закладах вищої освіти передбачає перехід до моделі, яка базується на широкому використанні різноманітних навчальних ситуацій, які можуть виникнути в його побутових та професійних ситуаціях.

Практична реалізація ситуативного спрямування можлива за умови створення розвивального середовища в педагогічному ЗВО, що передбачає відповідне моделювання навчальної діяльності з урахуванням особливостей навчання іноземної мови.

Розвивальне середовище в сучасній літературі визначається як комплекс умов, сприятливий для соціалізації, як носій особливої системної якості, або як освітній простір, що забезпечує максимальне розкриття особистості, що надає оптимальні умови для її розвитку.

У загальній схемі моделювання ситуацій із навчальними цілями як об'єкти розглядаються типи й види відповідних ситуацій, які можуть бути відібрані відповідно до компонентів системи підготовки майбутнього вчителя іноземної мови, що має здійснюватися з урахуванням імовірності виникнення аналогічних ситуацій у майбутній побутовій чи професійній діяльності. За їх допомогою може бути активізована певна лексика, мовленнєві зразки, граматичні явища.

Слід зазначити, що моделювання навчальних ситуацій як елемент розвивального середовища має включати компоненти, що загалом характеризують процес навчання, а саме: цільовий, змістовий, процесуальний, контрольний-оцінний.

В умовах навчання з використанням ситуативних методів під час підготовки здобувача зміст діяльності викладача в межах цільового компонента має бути спрямований на виконання таких завдань:

- визначення мети та завдання заняття;

- вибір типу та виду ситуації, її цільова спрямованість;
- вирішення конкретної мовної ситуації.

Значне місце у формуванні професійної компетентності здобувача з ІМ займають навчальні мовні ситуації, які на сьогоднішній час, в основному, спрямовані на формування комунікативної компетентності студентів (лексична, граматична, фонетична).

Предметом нашого дослідження є розвиток лексичної компетентності засобами навчальних мовних ситуацій, які імітують реальні мовні ситуації.

Проаналізувавши програми з практичного курсу іноземної мови, іноземної мови, було з'ясовано, що саме ці навчальні курси мають слугувати засадами для формування лексичної компетентності здобувача вищої освіти засобами навчальних мовних ситуацій. Адже, як відомо, лексика краще засвоюється та сприймається тематично згруповано. Наприклад, такі теми, як «Getting about town», «Health care», «Shopping», «Job hunting», «Education», «Meals» та ін. є, згідно з чинними програмами, предметом для обговорення як на заняттях з іноземної мови, так і на практичних курсах з іноземної мови.

Одним із дієвих методів наближення педагогічного процесу до реальних умов створення та імітації мовної ситуації є діалоги та рольові ігри, що передбачає моделювання різних аспектів мовної підготовки й забезпечує умови комплексного використання наявних у студентів знань та вмінь, а також повніше оволодіння іноземною мовою.

Діалогічне мовлення – це процес мовленнєвої взаємодії двох або більше учасників спілкування. Тому в межах мовленнєвого акту кожен із учасників по черзі виступає як слухач і як мовець.

Розглянемо комунікативні, психологічні та мовні особливості цього виду мовленнєвої діяльності. Діалогічне мовлення виконує такі комунікативні функції:

- 1) запит інформації – повідомлення інформації;
- 2) пропозиції (у формі прохання, наказу, поради) – прийняття/неприйняття запропонованого;
- 3) обміну судженнями/думками/враженнями;
- 4) взаємопереконання/обґрунтування своєї точки зору (Сарнацька, 2020).

Кожна з цих функцій має свої специфічні мовні засоби і є домінантною у відповідному типі діалогу.

Результати досліджень, проведених на автентичних навчальних матеріалах англійською мовою, показали, що найпоширенішими є чотири основних типи діалогів: діалог-розпитування, діалог-домовленість, діалог-обмін враженнями/думками, діалог-обговорення, дискусія. Основними якісними показниками сформованості загального вміння вести діалог іноземною мовою є такі спеціальні вміння:

1) уміння починати діалог, вживаючи відповідну ініціативну репліку (повідомлення, спонукання, запитання);

2) уміння швидко реагувати на репліку співрозмовника, використовуючи репліки, що мають різні комунікативні функції;

3) уміння підтримувати розмову, додаючи до репліки-реакції свою ініціативну репліку;

4) уміння стимулювати співрозмовника до висловлювання, виражаючи свою зацікавленість за допомогою реплік оцінювального характеру;

5) уміння продукувати діалоги різних функціональних типів на основі запропонованих навчальних комунікативних ситуацій (у межах тематики, мовного й мовленнєвого матеріалу, визначених чинною програмою);

6) уміння в разі необхідності (нерозуміння репліки співрозмовника чи труднощі під час висловлювання своєї думки) ввічливо перервати розмову і звернутися за допомогою до партнера або навіть до довідника (розмовника, словника) (Сарнацька, 2020).

Функціональні типи діалогу: діалог-розпитування, діалог-домовленість, діалог-обмін враженнями, думками та діалог-обговорення. Слід пам'ятати, що в діалогічному мовленні широко вживаються «готові» мовленнєві одиниці. Їх називають формулами, штампами, кліше, стереотипами тощо. Навички й уміння діалогічного мовлення формуються поетапно в процесі виконання системи вправ. У навчанні діалогічного мовлення на заняттях з англійської мови можна виділити три етапи:

1) засвоєння діалогічних єдностей;

2) засвоєння мікродіалогів (мікродіалог розглядають як засіб вираження основних комунікативних завдань учасників спілкування);

3) самостійне складання власних діалогів англійською мовою (власне діалог (розгорнутий) складається з двох-трьох мікродіалогів).

Складання власного діалогу на задану тему є ефективним способом прояву креативності та мовних умінь і навичок. Викладач на заняттях з англійської мови пропонує різноманітну тематику складання діалогів, які загалом повинні сформулювати в здобувачів країнознавчу та соціокультурну компетентності. Говорячи про засоби навчання та їх використання для розвит-

ку діалогічного мовлення, необхідно пам'ятати, що вони сприяють розвиткові мислення здобувачів, а також їх мовленнєвих умінь за рахунок залучення до активного творчого процесу мовленнєвої діяльності, та у взаємодії один із одним. Відповідно до теорії взаємодії, здобувачі засвоюють іноземну мову краще, якщо вони взаємодіють із усіма аспектами свого оточення.

Діалог – це мовленнєва взаємодія в межах заданої ситуації, уміння реагувати на репліки співрозмовника, стимулювати його до продовження розмови. Під час діалогічного мовлення здобувачі повинні вміти брати участь у бесіді й дискусії, поєднуючи обмін репліками з розгорнутими повідомленнями. Репліки співрозмовників повинні містити власну оцінку обговорюваних фактів і явищ, розгорнуту аргументацію.

Серед реплік, які висловлюються, можуть бути репліки-реакції і репліки-спонукання. Наприклад: Agreement: Yes, of course; naturally; it goes without saying; sure; exactly. Disagreement: No, it is not; I do not agree; on the contrary; no, I don't; no, I can't; nothing of the kind. Uncertainty: I am not sure; as far as I know; if I am not mistaken; maybe; it seems to me. Але є й такі, що спонукають до продовження розмови: Expressing surprise: Really? – Why?; How can you ...? Suggesting: What about ...?; How about ...?; It's high time. Під час роботи з діалогом викладач формує комплекс умінь, що дозволяють здобувачам успішно вступати в мовний контакт із носієм мови, підтримувати й завершувати спілкування, використовуючи автентичні мовні формули відповідно в офіційній/неофіційній ситуації мовної взаємодії і статусу співбесідника. Уміння здобувачів використовувати мовленнєві кліше та зразки сприятимуть запобіганню страху невдачі, знімають психологічні бар'єри у використанні іноземної мови як засобу спілкування на заняттях та формують соціокультурну компетентність (Сарнацька, 2020).

Якщо іншомовна компетентність визначена як володіння низкою знань, умінь та навичок, що дозволяють успішно використовувати іноземну мову як у науковій, професійній діяльності, так і для самоосвіти й саморозвитку особистості здобувача (О. Герасименко), то рольова гра на заняттях із іноземної мови, що імітує комунікативні ситуації, сприяє виробленню ініціативи мовлення. Серед основних переваг рольової гри відзначають такі: максимальне наближення до реальних життєвих ситуацій як у побутовій, так і професійній сфері; певна самостійність учасників гри, прийняття рішень в умовах творчого змагання [Школа, 2016].

Прикладами ігор можуть бути ділові зустрічі, телефонна розмова, інтерв'ю, круглі столи та ін. Так, під час вивчення теми «Попередня освіта та пошук роботи» («Educational Background and Job Hunting») здобувачам можна

пропонувати провести інтерв'ю з майбутнім роботодавцем. Вони розподіляють ролі та проводять бесіди, а викладач лише спостерігає за роботою та фіксує помилки і не втручається в спілкування. При цьому учасники гри самі виправляють один одного, а викладач пізніше приділяє увагу найбільш поширеним помилкам. Така технологія додає слухачам упевненості у своїх силах та підвищує їх самооцінку. У рольових іграх учасники виконують ролі вигаданих персонажів. При цьому їх завданням є вирішення проблемних ситуацій, які відкривають можливості використання іноземної мови для вирішення професійних завдань. Створюючи проблемні ситуації, викладач повинен передбачити завдання, що відповідають рівню наявних знань, інтелектуальних можливостей здобувачів, відображають реальні ситуації професійної діяльності й представляють певну проблему та її вирішення в нетривіальному ракурсі. Так, у рольовій грі «Організація стажування за кордоном» здобувачі отримують картки, де вказані їх імена, вік, стать, посада та посадові обов'язки. Повідомляється, що організація, де всі вони працюють, має відправити кількох спеціалістів на стажування за кордон. На зборах колективу кожен із «працівників» розповідає про свої обов'язки та намагається довести необхідність відправити саме його. «Керівники», прослухавши аргументи кожного, вирішують, кого відправляти, та обґрунтовують своє рішення (Школа, 2016).

Так, необхідним складником навчального процесу повинна бути спрямованість на автоматизацію лексичних навичок і застосування набутих лексичних умінь у конкретних ситуаціях, які можуть виникнути в робочому середовищі (Юкало, 2019, с. 47). Ілюстративними є такі приклади проблемних завдань для сценарних діалогів та рольових ігор, які відповідають певній тематиці згідно з навчальним планом курсу:

1. You run into an old friend and have a talk with him (her) about common friends.
2. You meet your pen friend you have never seen; you introduce yourself.
3. Show a friend your family album and answer all his questions.
4. Discuss with your friends the appearance of your favourite film star.
5. You are inviting a fellow-student to have dinner at your place. You have to give him your address, to explain how to get there and to fix the date and the time.
6. Book a room at a hotel on the phone.
7. Ask a passer-by to tell you the way to the post-office.
8. You find a letter put into your letter-box by mistake and have a talk with the postman.
9. You are having a business talk over the telephone.

10. You want to have a party and need some fruit and vegetables. Act out the conversation, asking the grocer for the things you need.

11. You are the director of the Artificial Fibre Plant. A representative from Greenpeace has come to you and is trying to persuade you to close some shops.

12. You want to arrange a birthday party and discuss with your wife (husband, mother) what to serve the guests.

13. You complain to the doctor of the illness you have.

14. Exchange impressions after a visit to the theatre.

15. You are discussing with your friends what things to take on a business trip (on a pleasure trip) (Шпак, 2019).

Висновки. Отже, моделювання навчальних мовних ситуацій забезпечують ефект реального спілкування на заняттях з іноземної мови, що значно підвищує рівень лексичного запасу здобувачів, адже навчальна програма передбачає достатньо об'ємне тематичне розмаїття впродовж практичного курсу. Значення діалогів та рольових ігор неможливо обмежити суто розважальними можливостями: їх феномен полягає в тому, що, будучи розвагою, відпочинком, вони мають безсумнівну дидактичну цінність, адже спонтанний коротенький діалог або ж чітко продумана рольова гра однаковою мірою сприяють ефективному засвоєнню лексичного матеріалу й поліпшенню загального настрою в групі, а також подоланню негативних психологічних стереотипів, як у самій групі, так і між групою і педагогом.

Перспективи подальших розвідок. Перспективи подальших пошуків у напрямі дослідження вбачаємо в уточненні критеріїв якості та ефективності застосування діалогу та рольової гри на заняттях з іноземної мови.

ЛІТЕРАТУРА

- Шпак, В. К. (2019). *Англійська мова для повсякденного спілкування*. Київ: Вища школа (Shpak, V. K. (2019). *English for everyday communication*. Kyiv: Higher school).
- Редько, В. Г. (2018). *Лінгводидактичні засади навчання іноземних мов у закладах вищої педагогічної та загальної середньої освіти*. Мукачево: МДУ (Redko, V. H. (2018). *Linguodidactic principles of teaching foreign languages in institutions of higher pedagogical and general secondary education*. Mukachevo: MDU).
- Сарнацька, Н. В. *Розвиток діалогічного мовлення на уроках англійської мови у початковій школі* (Sarnatska, N.V. *Development of dialogic speech at English lessons in primary school*). Режим доступу: <http://school19.zp.ua/wp-content/uploads/2020/02/dosvid-roboty-uchytelya-Sarnatskoyi-N.V.-konvertirovan>.
- Школа, І. В. *Рольова гра як засіб формування іншомовної комунікативної компетентності студентів немовних спеціальностей* (Shkola, I. V. *Role play as a means of forming foreign language communicative competence of students of non-language specialties*). Режим доступу: <https://pedagogy.bdpu.org/wp-content>.
- Юкало, А. (2019). Особливості формування іншомовної лексичної компетентності в письмі в майбутніх ІТ-фахівців. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 1 (85) (Yukalo, A. (2019). Features of the formation of foreign lexical

competence in writing in future IT specialists. *Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies, 1 (85)*).

РЕЗЮМЕ

Олинец Татьяна. Моделирование учебных речевых ситуаций как средство изучения тематической лексики соискателей высшего образования на занятиях практического курса английского языка.

В статье освещена проблема раскрытия значения моделирования учебных речевых ситуаций средствами диалога и ролевой игры в обучении иностранному языку, что способствует формированию иноязычной лексической компетентности соискателей высшего образования и погружению в иноязычную среду. Для решения задач исследования были использованы методы: теоретические (анализ и обобщение литературных источников), эмпирические (наблюдение за образовательным процессом). Практическое значение исследования определяется его направленностью на повышение уровня иноязычной лексической компетентности у соискателей ВУЗов. Моделирование учебных речевых ситуаций обеспечивают эффект реального общения на занятиях по иностранному языку, что повышает уровень тематического лексического запаса соискателей ВУЗов.

Ключевые слова: моделирование, языковая ситуация, иноязычная лексическая компетентность, учебная деятельность, занятия по английскому языку, соискатели высших учебных заведений.

SUMMARY

Olynets Tetyana. Modeling educational language situations as a means of learning thematic vocabulary by students of higher education institutions at lessons of practical course of English.

The tendency to constant globalization and intensification of international contacts in various spheres of life requires an active reorientation of foreign language education to the communicative-activity direction of the educational process, which ensures the entry of students into the atmosphere of real communication. When learning a foreign language, it is advisable to pay special attention to the vocabulary, which mainly fills communicative situation. The article reveals the importance of modeling educational language situations by means of dialogue and role play in foreign language teaching, which significantly contributes to foreign lexical competence formation of higher education students and immersion in a foreign language environment. The following research methods were used: theoretical (analysis and generalization of literary sources and study of special literature); empirical (observation of the educational process). Modeling occupies an important place among the methods of pedagogical research. In the context of our issues, this makes it possible to create a model for the formation of foreign language communicative competence of the applicant for higher education, the specifics of the application of language learning situations in the domestic and professional environment. The subject of our research is development of lexical competence by means of educational language situations that imitate real language situations. After analyzing the programs of the practical course of a foreign language, it was found that these training courses should serve as a basis for the formation of lexical competence of the applicant by means of educational language situations. After all, as it's known, vocabulary is better learned and perceived thematically grouped. One of effective methods of approaching the pedagogical process to the real conditions of creating and simulating a language situation is dialogues and role-playing games, which involves modeling educational language situations that provide the effect of real communication at foreign language classes, which significantly increases vocabulary of applicants, because curriculum provides a fairly large thematic diversity during the practical course. Prospects for

further research in the direction of the study are seen in clarification of criteria for quality and effectiveness of dialogue and role play at foreign language lessons.

Key words: *modeling, language situation, foreign language lexical competence, educational activity, English language lessons, applicants for higher educational institutions.*

УДК 377:378:796.071.4

Євген Павлюк

Хмельницький національний університет
ORCID ID 0000-0002-4041-4457

Оксана Павлюк

Хмельницький національний університет
ORCID ID 0000-0003-0016-2416
DOI 10.24139/2312-5993/2021.03/209-219

ДИНАМІКА РОЗВИТКУ ФАХОВОЇ ПРАЦЕОХОРОННОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ У ПРОЦЕСІ ПРОХОДЖЕННЯ РІЗНИХ ВИДІВ ПРАКТИК

У статті розглядаються питання розвитку фахової працезохоронної компетентності майбутніх учителів початкової школи у процесі проходження різних видів практик. У роботі взято до уваги: вимоги, специфіку, особливості навчально-пізнавальної та професійної діяльності майбутніх учителів початкової школи; сучасні тенденції розвитку вищої освіти; особливості зарубіжного досвіду фахової підготовки таких фахівців; цілісність і послідовність процесу фахової підготовки; трансформацію змісту фахової підготовки на підставі інтеграції фундаментальних і спеціальних знань для розвитку фахової працезохоронної компетентності, формування професійно важливих особистісних якостей та професійного мислення з акцентом на педагогічну рефлексію, готовність до професійної діяльності, професійного самовдосконалення та самореалізації.

Ключові слова: *фахова працезохоронна компетентність, майбутні вчителі початкової школи, фахова підготовка, види практики, практикум, професійний розвиток.*

Постановка проблеми. У контексті розгляду питання розвитку фахової працезохоронної компетентності майбутніх учителів початкової школи ми враховували специфіку професійної діяльності таких фахівців. Вивчення особливостей професійної діяльності дає можливість вирішувати різні науково-практичні завдання, з-поміж яких професійний відбір, професійна консультація, проектування нових видів діяльності, складання професіограми, створення моделей фахівців певної галузі та розробка на цій основі нових форм і методів підготовки кваліфікованих фахівців, підходів до розвитку їхньої фахової працезохоронної компетентності (Choryk, 2017).

Вивчення динаміки розвитку фахової працезохоронної компетентності дає можливість ширше поглянути на проблеми підготовки й використання фахівців, оцінити якість роботи щодо формування особистості майбутнього